గురుర్బ్రహ్మ

రాత్రి కురిసిన భారీ వర్షానికి ఆ మురికివాడ బురదతో మరింత రోతగా తయ్యారైంది. పెంట కుప్పలమీద పడి ఊరపందులు రాసకేళీ విలాసాలు సాగిస్తున్నాయి. మురికి నీటి గుంటల్లో దోమలు పెట్టిన గ్రుడ్లు బాల భాస్కరుని లేత కిరణాలకి మిల మిలా మెరుస్తున్నాయి.

శరీరంపై ఏ ఆచ్ఛాదన లేని పసి పిల్లలు ఆ నీట్లో రాళ్ళు విసుర్తున్నారు. మురికి నీరు ఉవ్వెత్తున ఎగురుతూ వుంటే కేరింతలు కొడుతున్నారు. దోమలు ఝుమ్మంటున్నాయి.

అదో లోకం. కూలి నాలి చేసుకునే జనం. బీదా బిక్కి బ్రతికే ప్రపంచం. వారి స్థితి గతులను కనుక్కునే నాధుడే లేడక్కడ.

శరవేగంతో దూసుకొస్తున్న జీపు ఆ వాడలో కొచ్చి ఠక్కున ఆగింది.

పిల్లలు ఆటకు స్వస్తి చెప్పి జీపు చుట్టూ చేరారు.

ఫుల్ యూనిఫారంలో పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు క్రిందికి దిగి నల్ల కళ్ళద్దాలోంచి నలువైపులా కలియజూసాడు.

బావి దగ్గర నీళ్ళు తోడుకుంటున్న పడతులు భయంతో బిడియంతో కుండలు తీసుకుని పాకల్లోకి పరుగులు తీసారు.

ఆ దారంట పోతున్న మరో ఆసామీ పోలీసు ఆఫీసర్ని యగాదిగా చూసాడు కాలుతున్న చుట్ట పీకను నోట్లోంచి బయటకు తీస్తూ...

"రామం మాష్టారెక్కడుంటున్నారో నీకు తెలుసా?"

ఇన్స్పెక్టరు ప్రశ్నకు తెలుసునన్నట్లుగా తలూపి "అదిగో ఆ మర్రిసెట్టుకాడ

కానొచ్చే పాకలో" అన్నాడావ్యక్తి.

జీపు అక్కడే విడిచిపెట్టి నడుచుకుంటూ ముందుకు సాగాడు ఇన్స్పెక్టరు.

పోలీసోడి రాకకు కారణం తెలియని ఆ చుట్ట పీక ఆసామి అతడు వెళుతున్న వైపు కన్నార్పకుండా చూస్తూ నిలబడిపోయాడు.

మర్రి చెట్టు ప్రాంతం కాస్త శుభ్రంగా వుంది. ముంగిట్లో రంగవల్లులు కానవస్తున్నాయి. అక్కడ ఒక చిన్న కమ్మరిల్లు గట్టిగా గాలి వీస్తే పడిపోయేటట్లుగా వుంది. దాని ముందు రెండు కుక్క పిల్లలు కూర్చుని కుయ్ కుయ్ మంటూ బలహీనంగా మొరుగుతున్నాయి.

పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు బూట్లు విప్పి, కళ్ళజోడు తీసి జేబులో పెట్టుకుంటూ లోపలకు చూసాడు.

"పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్.

ధర్మ సంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామి యుగేయుగే"

సర్వాంతర్యామి అయిన భగవంతుడు ఈ భూమి మీద అవతారా లెందుకు దాల్చవలసి వస్తోందో ఈ శ్లోకాన్ని బట్టి మనకు చక్కగా విదితమౌతుంది. ఎప్పుడు ధర్మానికి హాని కలుగుతుందో, అధర్మం పెచ్చు పెరిగిపోతుందో ఆయా సమయములందు నేను దుష్ట శిక్షణా, శిష్ట రక్షణా ధర్మ సంరక్షణార్థం అవతార మెత్తుతాను అన్నాడు శ్రీకృష్ణ భగవానుడు. ఈ అవతారాలన్నీ మానవుని బోధ కొరకై పరమాత్ముడు చేసిన లీలలు".

భగవద్గీతోపన్యాసం చేస్తున్న ఆ వ్యక్తిని చూసి నివ్వెరబోయాడు. పచ్చటి శరీర ఛాయ. నల్లటి గెడ్డం, నుదుట తిలకం, చేతులపై విభూతి రేఖలు, మెడలో రుద్రాక్షమాల వున్న ఆ వ్యక్తి 'రామం మాష్టారేనా?' అన్న సందేహం కలిగింది.

"నమస్కారం మాష్టారూ!"

సుపరిచిత కంఠం కర్ణభేరిని తాకడంతో గీతా పఠనం ఆపి ఆ వచ్చిన వ్యక్తిని పరిశీలనగా చూసాడు.

పోలీసు ఆఫీసర్ని చూసి అక్కడ కూర్చుని గీతామృతాన్ని ఆస్వాదిస్తున్న కొంత మంది లేచి వెళ్ళిపోయారు.

"నేను మాష్టారు.. మీ శిష్యుడు శేషు" చేతులు జోడించాడు ఇన్స్పెక్టరు.

వెంటనే స్ఫురణకు వచ్చింది. పది సంవత్సరాల క్రితం తన వద్ద చదూకున్న విద్యార్థి అని గుర్తు పట్టగలిగాడు.

[illegible] చెబిపింది.

[illegible] మాస్టారుగా అపాయింటయ్యాడు రామం.

ఆ ఊరు చిన్నదేగాని రాజకీయాలకు మాత్రం పెద్దదే. అసూయా ద్వేషాలు ఆ ఊరి [illegible] కక్షలు కావేశాలు పుట్టుకతో వచ్చిన లక్షణాలు. మూర్ఖత్వం [illegible] వారి [illegible].

[illegible] మనస్తత్వం రాజకీయాలంటే పడవు. మితభాషి. తన [illegible] ఎవ్వరితోను అధిక ప్రసంగం చేయడు. [illegible] రామలింగంలా వున్న అతడిని వాదాలలో దించాలని, పేకాటలో కూర్చోబెట్టాలని శత విధాలా ప్రయత్నించి విఫలులయ్యారు తోటి ఉపాధ్యాయులు.

ఆ ఊర్లో [illegible] వసతి సౌకర్యం లేనందున ప్రక్క ఊర్లో కాపరం పెట్టాడు రామం. బడిలో ఖాళీ దొరికినప్పుడల్లా పేపర్లు దిద్దుకోవడమో, కాంపోజిషన్లు [illegible] చేసేవాడు. సాయంత్రం బడయ్యేసరికి బస్సెక్కి వెళ్ళిపోయేవాడు.

[illegible] ఆ ఊరి [illegible] దగ్గర గ్రామస్థుల చర్చలో రామం మాస్టారి ప్రసక్తి వచ్చింది.

“[illegible] కొత్తమాస్టార్ని [illegible] నీకేమైనా తెలుసా?” శేషాద్రి [illegible].

[illegible] ఆ ఊళ్ళో కలిమి, పలుకుబడి వున్న వార్డు మెంబరు.

తెలియనట్లు ముఖం పెట్టాడు నాగరాజు.

[illegible] ఆ ఊరి మోతుబరి. అంతే కాదు పదిహేను సంవత్సరాల నుండి [illegible] ఆ గ్రామ సర్పంచిగా కొనసాగుతున్నాడు. పేరుకు తగ్గట్టే పగ అతడి [illegible] చెప్పుడు మాటలు వినే చెడు అలవాటు కూడా వుంది.

“[illegible] వుంటే”

“[illegible] ప్రెసిడెంటుగార్ని కలుసుకోవడం, మంచి చెడు [illegible]. మిమ్మల్ని ఇంత వరకు కలవక పోవడం ఆశ్చర్యమే” ఒక [illegible].

“[illegible] కలకందుకొస్తాడు. నేనెదుట పడ్డా ముఖం చాటేసుకుపోతే. ఓ [illegible] పోయిందని” అక్కసుగా పలికాడు మల్లు నాయుడు.

మల్లి నాయుడు నాగరాజు కుడిభుజం.

"ఒరే ఈరయ్యా!"

గంభీరమైన నాగరాజు పిలుపుకు చేతులు కట్టుకు నిలబడ్డాడు ఈరిగాడు.

"మనం పిలిసామని సెప్పి ఆ పంతుల్ని ఈడకు తోలుకురా" ఆజ్ఞాపించాడు నాగరాజు.

"ఆడీ వూళ్లో ఉంటేనా?" అన్నాడు మెంబరు.

"హెడ్ క్వార్టర్సులో వుండకపోవడం చాలా అఫెన్సు" అగ్నికి ఆజ్యం పోసాడు మరో వుపాధ్యాయుడు.

సాయంత్రం పూట గ్రామస్థులతో పాటు కొందరు ఉపాధ్యాయులు కూడ అక్కడకు చేరి వారి సంభాషణలో పాల్గొనడం వారి అలవాటు.

"ఇంతకూ ఊళ్లో వుండకపోడానికి కారణం ఏటంటా?"

"మనమన్నా, మన వూరన్నా ఆడికో లెక్కేటి?" అన్నాడు శేషాద్రి.

"మీ అందరి మాటలు ఇంటుంటే ఆడికి తల బిరుసని తెలుస్తానే వుండాది. మనల్ని కాదని ఆడెంతకాలం మన వూర్లో మనగలుగుతాడు".

నాగరాజు మాటలకు గంగిరెద్దుల్లా తలలు వూపారంతా.

ఇలా అకారణంగా ఆ వూరి పెద్దలకి, తోటి ఉపాధ్యాయులకీ కూడా అయిష్టుడయ్యాడు రామం.

నాగరాజుగారబ్బాయి శేషు ఎనిమిదవ తరగతి చదూతున్నాడు. తండ్రికి రామం మాష్టారిపై కోపం వుందని గ్రహించి కావాలని క్లాసుకు ఆలశ్యంగా వచ్చాడు.

"ఫస్ట్ వార్నింగుగా నిన్నీ రోజు లోపలకు పంపిస్తున్నాను. రేపటి నుండి లేటవడానికి వీల్లేదు" రామం మాష్టారి మాటలకు తల ఎగరేసుకుంటూ నిర్లక్ష్యంగా వెళ్ళి సీట్లో కూర్చున్నాడు శేషు.

మరో రోజు హోంవర్కు చేయలేదేమని శేషుని గదమాయించారు రామం మాష్టారు.

"నా ఇష్టం" అన్నాడు శేషు.

అతడి సమాధానానికి అవాక్కయి పోయిన రామం మాష్టారు వెంటనే తేరుకుని, "ఏమిటా తలబిరుసు సమాధానం" అన్నాడు కోపంగా.

"నేనెవర్నో తెలిస్తే మీరట్లా మాట్లాడరు".

"నువ్వు నా శిష్యుడివి. నేను నీకు గురువుని. గురువు పట్ల శిష్యుడు విధేయత

ప్రకటించడం వాడి కర్తవ్యం.

"మా నాన్నీ వూరు సర్పంచని తెలీనట్లుంది" శేషు మాటలకి పిల్లలంతా నవ్వారు.

శేషు ప్రవర్తన గురించి ప్రధానోపాధ్యాయులకు చెప్పి వాడిమీద సరియైన క్రమశిక్షణ చర్య తీసుకోమని కోరారు రామం మాష్టారు.

అతడి మాటలు విని ఓ వెకిలి నవ్వు నవ్వారు హెడ్ మాష్టారు.

ఆ నవ్వులోని ఆంతర్యం అర్థంగాక అయోమయంగా చూసారు రామం మాష్టారు.

"తరగతి ఉపాధ్యాయుడుగా పిల్లల్ని అదుపులో పెట్టడం చేతగాక నన్ను యాక్షన్ తీసుకోమని అడగడానికి మీకు సిగ్గు వేయడం లేదూ" అన్నారు హెడ్ మాష్టారు ఎగతాళి చేస్తున్నట్లుగా.

ఆ రోజు అతని మనసంతా గజిబిజిగా తయారైంది. ఒకప్పుడు ఉపాధ్యాయ వృత్తి ఎంతో పవిత్రంగా పరిగణించబడేది. గురువు దైవంగా పూజింపబడేవాడు. శిష్యులు ఎంతో నమ్రతగా వుండి గురు శుశ్రూష చేస్తూ జ్ఞానోపార్జన చేసుకునేవారు. రాను రాను అట్టడుగుకు దిగజారి పోతున్న గురు శిష్య సంబంధం దాని కనుగుణంగా మారిపోతున్న వుపాధ్యాయుల ప్రవృత్తి గమనిస్తూ వుంటే తన వృత్తి మీద తనకే గౌరవం సన్నగిల్లి పోతోంది. ఉపాధ్యాయుని స్థితి ఇలా దిగజారి పోవడానికి కారణం ఎవరు? తోటి వుపాధ్యాయులా? సమాజమా? రాజకీయాలా?... సమాధానం దొరకలేదతడికి. ఏది ఏమైనా ముక్కుకు సూటిగా పోయే వ్యక్తి ఈనాడు ఈ పనికి అనర్హుడు.

శేషు వల్ల తరగతిలోని మిగతా విద్యార్థులలో కూడా క్రమశిక్షణ లోపించింది. మరి ఆ వూళ్లో పని చేయలేక బదిలీ కోసం విశ్వ ప్రయత్నం చేసారు రామం మాష్టారు. కాని అక్కడ కూడా చుక్కే ఎదురైంది.

మరో రోజు....

రామం మాష్టారు పిల్లల నోట్సులు చెక్ చేస్తున్నారు.

అందరితో పాటు శేషును కూడా నోట్సు చూపించమని అడగక తప్పలేదు.

"మమ్మల్ని ఇది చూపించు, అది చూపించు అని వేధించుకు తినటానికి కాదు ప్రభుత్వం మీకు జీతాలిచ్చేది".

పిట్టకొంచెం కూత ఘనంలా వున్నాయి శేషు మాటలు. వాడి మాటలకు

మిగిలిన పిల్లలంతా గొల్లుమని నవ్వారు.

ఇవి వాడంటున్న మాటలు కావు. వెనుక నుండి అనిపించే మాటలని అర్థమై పోయింది రామం మాష్టారికి.

"నువ్వు విద్యార్థివి. నేను గురువును, నేను చెప్పినట్లు నడుచుకోవడం నీ ధర్మం. వినయం లేని విద్య రాణించదు" అన్నారు వాడినింకా మార్చే ప్రయత్నంలో.

"నేను నోట్సు రాయలేదు, రాయను" అన్నాడు నిర్మొహమాటంగా.

శేషు మాటలకు మళ్లీ నవ్వారు విద్యార్థులు.

దాంతో అతని అహం దెబ్బతింది. సహనం కోల్పోయి ఉద్రేకంలో రెండు లెంపకాయలు కొట్టారు. దాంతో అతడు స్పృహ తప్పి పడిపోయాడు.

ఇదంతా నాగరాజు ఆడిస్తున్న నాటకమని తెలియని రామం మాష్టారు స్పృహ కోల్పోయిన శేషుని చూసి భయపడిపోయారు. మాష్టర్లంతా చేరారు. తలొకరూ తలో రకంగా మాట్లాడారు.ఊళ్లోకి కబురెళ్ళింది. గ్రామస్తులు గుమిగూడారు.

నాగరాజు రామం మాష్టారిపై చేయి చేసుకోవడమే గాకుండా చాట భారతమంత పిటిషను వ్రాసి ఉపాధ్యాయులందరి చేత సంతకాలు చేయించి జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి గారికి, మేనేజ్‌మెంట్‌కు పంపించాడు.

తత్ఫలితంగా అతడి వుద్యోగం వూడింది. పదిమందీ నవ్వారు. హేళన చేసారు. వెక్కిరించారు. కక్ష తీర్చుకున్నామని విర్రవీగారు. ఇలా ఆ వూరి నుండి పిచ్చి కుక్కను తరిమేసినట్లు తరిమేసారు.

❀ ❀ ❀

"నన్ను క్షమించగలరా మాష్టారూ!" రామం మాష్టారి పాదాలను స్పృశించాడు శేషు.

"క్షమా గుణం గురువుకి ఎప్పుడూ వుంటుంది నాయనా. శిష్యుడెంత ఆకతాయివాడైనా వాడిలో మార్పు రావాలని, వాడు వృద్ధిలోకి రావాలనే ఏ గురువైనా కోరుకుంటాడు. నువ్వింత వాడవైనందుకు నాకెంతో గర్వంగా వుంది బాబూ!" చమర్చిన నేత్రాల్ని చేత్తో తుడుచుకుంటూ అన్నారు రామం మాష్టారు.

"నేనింతవాడి నవడానికి కారణం మీరే మాష్టారు. ఆనాడు అజ్ఞానంలో మీ వ్యతిరేకుల మాటల్ని విని మిమ్మల్ని ఎదిరించాను. మీ వుద్యోగం పోయి ఆ వూరు విడిచి పెట్టి వెళ్ళిపోయాక నాకు కను విప్పు కలిగినట్లయింది. నాలో ఎనలేని మార్పు

వచ్చింది. నేను చేసిన తప్పు నాకర్థమైంది. మిమ్మల్ని ఎలాగైనా కలుసుకుని క్షమించమని అడగాలని పించింది. మీ గురించి ఎంత వాకబు చేసినా మీ జాడే కరువైంది. ఆనాటి నుండి బుద్ధిగా చదువుకోవడం ప్రారంభించాను. బి.ఎ. పాసయ్యానుపోలీసు ట్రైనింగుకు వెళ్లాను, ఇప్పుడు నన్నీ వూళ్లో యస్.ఐ.గా పోస్టు చేసారు. మీరీ వాడలో వుంటున్నట్లు సత్యం చెప్పాడు ప్రప్రథమంగా, మీ ఆశీర్వాదం పొందాలని పరుగు పరుగున మీ దగ్గరకొచ్చాను".

"చాలా సంతోషం నాయనా"

"మాష్టారూ! అమ్మగారు కనిపించరేం!... పిల్లలు ఎక్కడికైనా వెళ్లేరా?" నలువైపులా దృష్టి సారించాడు శేషు. ఆ ఇంట్లో మాష్టారు తప్ప మరెవరూ కనిపించకపోవడంతో.

"వెళ్ళిపోయింది".

"ఎక్కడికి?"

"ఎక్కడికేమిటి చూస్తున్నావుగా నా వునికి. ఇలాంటి వాడితో జీవితాన్ని పంచుకోవాలని ఏ స్త్రీ కోరుకుంటుంది? అందుకే తనకు నచ్చినవాడితో వెళ్ళిపోయింది".

"అమ్మగారలాంటి పని చేసారంటే నమ్మలేక పోతున్నాను".

"ఈ పుడమిపై మనిషికి మనిషికి వున్న సంబంధం ఇచ్చి పుచ్చుకోవడమే. ఇవ్వలేనప్పుడు పుచ్చుకునే అర్హతను కోల్పోతాడు. ఆమె చేసిన పనికి నాకూ కోపం వచ్చింది. నిదానంగా ఆలోచిస్తే ఆమె తప్పేమీ లేదనిపించింది. మా పరిస్థితులే ఆమె చేత అలా చేయించాయి. అందుకే నా కోపం మీద కోపం తెచ్చుకున్నాను. మానవుడు తను చేసుకున్న కర్మల ననుసరించే పుట్టడం, పెరగడం, నశించడం జరుగుతోంది. బ్రతుకులో మాధుర్యం కోసం ప్రేమతో అనేక బంధా లేర్పరచు కుంటాడు. పోయేటప్పుడు కట్టుకున్న భార్య గుమ్మం వరకు, కన్న కొడుకు కాటి వరకే సాగనంపుతాడని తెలుసుకోలేక పోతాడు" అన్నారు రామం మాష్టారు.

అతని పలుకుల్లో వైరాగ్యం, నైరాశ్యం మిళితమై వున్నాయి.

"మాష్టారూ! నాదో చిన్న కోరిక" ఆశగా చూసాడు శేషు.

ప్రశ్నార్థకంగా ముఖం పెట్టాడు మాష్టారు.

"మరేం లేదు. చెప్పుడు మాటలకు చెవులొడ్డి మా వూరి జనం ఒక మంచి ఉపాధ్యాయుణ్ణి పోగొట్టుకున్నారు. బడిలో చదూకుంటున్నారన్న మాటేగాని

ఎవ్వరికీ ఒక అక్షరం ముక్క కూడా రావడం లేదు. ఎంతో మంది మాష్టర్లు వస్తున్నారు. బదిలీల మీద వెళ్ళిపోతున్నారు. బాధ్యతతో పిల్లల శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకుని చదువు చెప్పే టీచరే కరువయ్యాడు. ఈనాడు విద్యా సంస్థలు రాజకీయాలలో పడి మసైపోతున్నాయి. అందుకే మా వూళ్లో ఒక కాన్వెంటు లైపు స్కూళ్లొకటి ప్రారంభించాలని తలపెట్టాను. దానికి మీరే సారధ్యం వహించాలి. మీ పాలనలో విద్యార్థులు క్రమ శిక్షణతో మెలుగుతారన్న నమ్మకం నాకు వుంది. అంతేకాదు నావల్ల మీకు జరిగిన అన్యాయానికి ఈ విధంగానైనా ఋణం తీర్చుకుని కాస్త మనశ్శాంతిని పొందనీయండి" మాష్టారి చేతులు పట్టుకుని ప్రాథేయ పడుతున్నట్లుగా అన్నాడు శేషు.

"ఇప్పుడు నా రాక నా చేతుల్లో లేదు బాబూ!" వేదాంతిలా అన్నారు రామం మాష్టారు.

"ఔను మాష్టారు, మీరెలా వస్తారు?... మా వూరి వాళ్ళంతా మిమ్మల్ని పిచ్చి కుక్కను కొట్టినట్లు తరిమి తరిమి కొట్టారు. మరి మీరా ఛాయలకు కూడా రాలేరని నాకు తెలుసు ఐనా..."

"నాకు మీ వూరి మీద కక్ష లేదు. ఎవ్వరి మీద ద్వేషమంతకన్నా లేదు. నేను సర్వం పోగొట్టుకున్నవాణ్ణి. అలా అని నాకు నేనుగా ఎక్కడికీ వెళ్ళలేను. నా చుట్టూ వున్న ఈ బడుగు జీవులు నన్ను వెళ్ళనివ్వరు. ఒక మంచికైనా చెడుకైనా నేను వాళ్ళకు కావాలి. వాళ్ళ శ్రేయస్సు నాకు కావాలి. అందుకే ఈ గీతా పఠనం. మా మధ్య పెనవేసుకున్న ఈ బంధాన్ని త్రెంపే శక్తినీకే కాదు, ఆ భగవంతుడికి కూడా లేదు."

మాష్టారి మాటలకు మూగవాడయ్యాడు శేషు. మౌనంగా గురువుగారి పాదాలను స్పృశించాడు.

ఉన్నతమైన భావాలు, ఉత్కృష్టమైన వ్యక్తిత్వంతో మూర్తీభవించిన మాష్టార్ని చూస్తూ వుంటే దేవుడు ప్రత్యక్షమైనట్లుగా అనుభూతిని పొందాడు.

రామం మాష్టారిలాంటి మహా మనీషికి అన్యాయం చేసిన తనకు, తన వూరి ప్రజలకు మరి నిష్కృతి లేదని అతడి హృదయం ఘోషిస్తోంది.

● ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక 30.1.87 ●